

Kohtuasi C-285/07

A.T.

versus

Finanzamt Stuttgart-Körperschaften

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Bundesfinanzhof)

Direktiiv 90/434/EMÜ – Aktsiate või osade piiriülene asendamine – Neutraalne maksustamine – Tingimused – EÜ artiklid 43 ja 56 – Liikmesriigi õigusnormid, mille kohaselt eeldab üleantud osade või aktsiate raamatupidamisliku väärtuse jätkuv kasutamine saadud uute osade või aktsiate puhul ja seega üleandmise maksustamise neutraalsus selle väärtuse kandmist välismaise omandava äriühingu maksubilanssi – Kooskõla

Kohtuotsuse kokkuvõte

Õigusaktide ühtlustamine – Eri liikmesriikide äriühingute ühinemise, jaotumise, eraldumise ja osade või aktsiate asendamise puhul rakendatav ühine maksustamissüsteem – Direktiiv 90/434

(Nõukogu direktiiv 90/434, artikli 8 lõiked 1 ja 2)

Direktiivi 90/434 eri liikmesriikide äriühingute ühinemise, jaotumise, eraldumise ja osade või aktsiate asendamise puhul rakendatava ühise maksustamissüsteemi kohta artikli 8 lõigetega 1 ja 2 on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mille kohaselt viib aktsiate või osade asendamine selleni, et maksustatakse omandatava äriühingu osanike või aktsionäride kapitalikasum – mis vastab erinevusele üleantud osade algse soetamiskulu ja nende turuväärtuse vahel –, välja arvatud siis, kui omandav äriühing kajastab üleantud osasid või aktsiaid oma maksubilansis nende ajaloolises raamatupidamislikus väärtuses.

Direktiivi 90/434 artikli 8 lõigete 1 ja 2 imperatiivsest ja selgest sõnastusest ei saa kuidagi järeldada ühenduse seadusandja tahet jätta liikmesriikidele direktiivi ülevõtmisel kaalutusõigus, mis võimaldaks neil kehtestada lisaks selle artikli lõikes 2 ette nähtud tingimustele täiendavaid tingimusi maksustamise neutraalsusele, mis on omandatava äriühingu osanike või aktsionäride puhul ette nähtud. Liikmesriikidele direktiivi ülevõtmisel sellise kaalutusõiguse jätmine läheks pealegi vastuollu direktiivi eesmärgiga, mis seisneb ühise maksusüsteemi kehtestamises, selle asemel et rakendada liikmesriikides kehtivaid süsteeme ühenduse tasandil, kuna nende erinevused kalduvad tekitama moonutusi.

Selline maksuregulatsioon, mille eesmärk on takistada ka osade või aktsiate asendamise järgsel ajal maksustamisest kõrvalehoidmist ja mis üldiselt välistab direktiivis 90/434 ette nähtud maksusoodustuste kohaldamise direktiiviga hõlmatud osade või aktsiate asendustehingute puhul üksnes sel põhjusel, et omandav äriühing ei ole oma maksubilansis kajastanud üleantud osasid või aktsiaid nende ajaloolises raamatupidamislikus väärtuses, ei põhine direktiivi 90/434 artikli 11 lõike 1 punktis a ning seetõttu ei saa seda pidada direktiiviga kooskõlas olevaks. Liikmesriigid peavad võimaldama direktiivis 90/434 ette nähtud maksusoodustusi direktiivi artikli 2 punktis d mainitud osade või aktsiate asendamistehingute puhul, välja arvatud siis, kui nende tehingute peamine eesmärk on maksupettus või maksustamise vältimine direktiivi artikli 11 lõike 1 punkti a tähenduses. Selle artikli kohaselt võivad liikmesriigid vaid erandkorras ja üksikutel juhtudel

täielikult või osaliselt keelduda selle direktiivi sätete kohaldamisest või nende alusel saadavad soodustused kehtetuks tunnistada. Kavandatava teingu eesmärgi kontrollimisel ei või pädevad siseriiklikud asutused piirduda eelnevalt kindlaksmääratud üldiste kriteeriumide kohaldamisega, vaid peavad iga üksikjuhtu põhjalikult kontrollima.

Kuivõrd sellise maksuregulatsiooni eesmärk on ka võimaldada maksustamist olukorras, kus maksusüsteemis ilmneb lünk, ei või sellega seoses lubada liikmesriigil neid lünkasid – eeldusel, et need eksisteerivad – ühepoolset kõrvaldada, vastasel korral tekib oht, et ei saavutata direktiivi 90/434 eesmärki, mis seisneb ühise maksusüsteemi kehtestamises. Asjaolu, et vastavalt kohaldatavale õigusele on äriühingu osanik kohustatud vastusooritusena saadud osad hiljem võõrandama, ega asjaolu, et ülevõtva äriühingu aktsiate börsikurs on märgatavalt langenud, ei saa õigustada seda, et pelgalt osade asendamist peetakse maksustatavaks sündmuseks, kuna varjatud reservid ei olnud selleks kuupäevaks realiseeritud.

(vt punktid 26, 27, 30–32, 34, 36, 39 ja resolutsioon)

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

11. detsember 2008(*)

Direktiiv 90/434/EMÜ – Aktsiate või osade piiriülene asendamine – Neutraalne maksustamine – Tingimused – EÜ artiklid 43 ja 56 – Liikmesriigi õigusnormid, mille kohaselt eeldab üleantud osade või aktsiate raamatupidamisliku väärtuse jätkuv kasutamine saadud uute osade või aktsiate puhul ja seega üleandmise maksustamise neutraalsus selle väärtuse kandmist välismaise omandava äriühingu maksubilanssi – Kooskõla

Kohtuasjas C-285/07,

mille ese on EÜ artikli 234 alusel Bundesfinanzhofi (Saksamaa) 7. märtsi 2007. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 14. juunil 2007, menetluses

A.T.

versus

Finanzamt Stuttgart-Körperschaften,

menetluses osales:

Bundesministerium der Finanzen,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja esimees P. Jann (ettekandja), kohtunikud A. Tizzano, A. Borg Barthet, E. Levits ja J.-J. Kasel,

kohtujurist: E. Sharpston,

kohtusekretär: ametnik B. Fülöp,

arvestades kirjalikus menetluses ja 17. aprilli 2008. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

- A.T., esindajad: advokaadid M. Schaden ja H. Winkler ning professor W. Schön,
- Saksamaa valitsus, esindajad: M. Lumma ja C. Blaschke,
- Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: R. Lyal ja W. Mölls,

olles 6. novembri 2008. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus puudutab nõukogu 23. juuli 1990. aasta direktiivi 90/434/EMÜ eri liikmesriikide äriühingute ühinemise, jaotumise, eraldumise ja osade või aktsiate asendamise puhul rakendatava ühise maksustamissüsteemi kohta (EÜT L 225, lk 1; ELT eriväljaanne 09/01, lk 142) artikli 8 lõigete 1 ja 2 tõlgendamist ning EÜ artiklite 43 ja 56 tõlgendamist.

2 See taotlus esitati A.T. ja Finanzamt Stuttgart-Körperschafteni (Stuttgartis asuvate äriühingute suhtes pädev maksuhaldur, edaspidi „Finanzamt“) vahelises kohtuvaidluses seoses viimati nimetatud otsusega maksustada kapitalikasumit, mis saadi aktsiate või osade piiriülese asendamise käigus.

Õiguslik raamistik

Ühenduse õigus

3 Direktiivi 90/434 eesmärk on vastavalt selle põhjendusele 1 tagada, et eri liikmesriikide äriühinguid hõlmavaid ümberkorraldamistehinguid, nagu ühinemine, jaotumine, eraldumine ja osade või aktsiate asendamine, ei takistaks piirangud, halvemus ega moonutused, mis tulenevad liikmesriikide maksusätetest.

4 Selleks kehtestab direktiiv süsteemi, mille kohaselt ei või neid tehinguid maksustada. Nende tehingutega seotud võimalikku kapitalikasumit võib põhimõtteliselt maksustada, kuid alles siis, kui see tegelikult realiseerub.

5 Direktiivi 90/434 neli esimest põhjendust ja põhjendus 9 on sõnastatud järgmiselt:

„eri liikmesriikide äriühingute ühinemine, jaotumine, eraldumine ja osade või aktsiate asendamine võib olla vajalik selleks, et luua ühenduse piires analoogilised tingimused siseturu tingimustega, ja selleks et nõnda tagada ühisturu loomine ning selle efektiivne toimimine; niisuguseid tehinguid ei tohiks takistada piirangud, halvemus ega moonutused, mis tulenevad eriti liikmesriikide maksukorraldusest; seoses niisuguste tehingutega on vaja kehtestada konkurentsi seisukohalt neutraalsed maksustamiseskirjad, mis võimaldavad äriühingutel kohanduda ühisturu nõuetele, suurendada oma tootlikkust ja parandada rahvusvahelist konkurentsivõimet;

maksukorraldus seab niisugused tehingud ebasoodsamasse olukorda võrreldes ühe ja sellesama

liikmesriigi äriühinguid puudutavate tehingutega; niisugune halvemus on vaja kõrvaldada;

kõnealuse eesmärgi saavutamiseks pole võimalik rakendada praegu liikmesriikides kehtivaid süsteeme ühenduse tasandil, sest nende erinevused kalduvad tekitama moonutusi; rahuldava lahenduse võib anda ainult ühine maksusüsteem;

ühine maksusüsteem peaks vältima maksustamist seoses ühinemise, jaotumise, eraldumise ja osade või aktsiate asendamisega, arvestades seejuures üleandva või omandatava äriühingu riigi finantshuve;

[...]

liikmesriikidel peab olema võimalus jätta käesolev direktiiv kohaldamata, kui äriühingute ühinemise, jaotumise, eraldumise või osade või aktsiate asendamise eesmärgiks on maksustamise vältimine või maksupettus [...]"

6 Direktiivi 90/434 artikli 2 punkti d määratluse kohaselt tähendab „osade või aktsiate asendamine” „tehingut, mille käigus äriühing omandab teise äriühingu osad või aktsiad, mis annavad talle selles äriühingus häälteenamuse, selleks saavad viimasena nimetatud äriühingu osanikud või aktsionärid esmalt nimetatud äriühingu osanikeks või aktsionärideks ja kui see on kohaldatav, ka rahalise juurdemakse, mille summa ei ületa 10% asendamiseks väljaantavate osade või aktsiate nimiväärtusest või viimase puudumisel nende arvestuslikust väärtusest”.

7 Direktiivi artikli 2 punktide g ja h kohaselt tähendab „omandatav äriühing” äriühingut, milles teine äriühing omandab osad või aktsiad osade või aktsiate asendamise teel, ja „omandav äriühing” äriühingut, mis omandab osad või aktsiad osade või aktsiate eest.

8 Direktiivi 90/434 II jaos „Ühinemise, jaotumise ja osade või aktsiate asendamise reeglid” paikneva artikli 8 lõiked 1 ja 2 sätestavad:

„1. Seoses ühinemise, jaotumise või osade või aktsiate asendamisega ei tohi ülevõtva või omandava äriühingu osade või aktsiate jaotamine üleandva või omandatava äriühingu osanikele või aktsionäridele tasuna osade või aktsiate eest, mis moodustavad viimasena nimetatud äriühingu kapitali, iseenesest põhjustada nimetatud osanike või aktsionäride tulu, kasumi või kapitali kasvutulu maksustamist.

2. Liikmesriigid kohaldavad lõiget 1 tingimusel, et osanikud või aktsionärid ei omista saadud osadele või aktsiatele kõrgemat maksustatavat väärtust, kui oli asendatavatel osadel või aktsiatel vahetult enne ühinemist, jaotumist või osade või aktsiate asendamist.

Lõike 1 kohaldamine ei takista liikmesriike maksustamast saadud osade või aktsiate hilisemast üleandmisest pärinevat kasu samal viisil nagu enne omandamist olemas olnud osade või aktsiate üleandmisest pärinevat kasu.

„Maksustatav väärtus” tähendab käesolevas lõikes summat, mille alusel arvutatakse äriühingu osaniku või aktsionäri kasu või kahju tema tulu, kasumi või kapitali kasvutulu maksustamiseks.”

9 Direktiivi 90/434 artikli 11 lõike 1 punktis a on muu hulgas sätestatud, et liikmesriik võib täielikult või osaliselt keelduda direktiivi II jaos sätestatud soodustuste kohaldamisest või need täielikult või osaliselt kehtetuks tunnistada, kui osutub, et osade või aktsiate asendamise peamiseks eesmärgiks või üheks peamiseks eesmärgiks on maksupettus või maksustamise vältimine.

Saksa õigus

10 Äriühingute ümberkorraldamise maksustamist käsitleva 28. oktoobri 1994. aasta seaduse (Umwandlungssteuergesetz; *BGBI.* 1994 I, lk 3267; edaspidi „UmwStG“), mida on muudetud, § 23 lõige 4 reguleerib Euroopa Liidu äriühingu – mille iseloomulikud tunnused on määratletud direktiivi 90/434 artiklis 3 – aktsiate või osade üleandmist teisele Euroopa Liidu äriühingule.

11 Kui saab tõendada, et sellise üleandmise järel on ülevõtval äriühingul oma osaluse alusel, mis arvutatakse ülevõetud osi või aktsiaid arvesse võttes, otseselt häälteenamus selles äriühingus, mille osad või aktsiad ta üle võttis, kohaldatakse ülevõtva äriühingu saadud osade või aktsiate hindamisele analoogia alusel UmwStG § 20 lõike 2 esimest kuni neljandat ja kuuendat lauset ning uute osade või aktsiate hindamisele, mida üleandev äriühing saab ülevõtvalt äriühingult, kohaldatakse analoogia alusel UmwStG § 20 lõike 4 esimest lauset.

12 UmwStG § 20 lõike 2 esimese lause alusel võib äriühing hinnata üleantud varade väärtust nende raamatupidamislikus väärtuses või kõrgemalt. Selle sätte teise lause kohaselt on raamatupidamislikus väärtuses hindamine lubatav ka siis, kui äriõigusnormide alusel tuleb raamatupidamisbilansis kajastada üleantud varasid kõrgemas väärtuses.

13 UmwStG § 20 lõike 4 esimene lause sätestab, et väärtust, milles äriühing üleantud varasid hindab, peetakse üleandva äriühingu puhul äriühingu osade või aktsiate müügihinnaks ja soetamiskuluks. Viimati mainitud reeglina näeb UmwStG ette raamatupidamisliku väärtuse topeltüleandmise, mille kohaselt võib üleandja jätkata üleantud osade või aktsiate raamatupidamisliku väärtuse kasutamist üksnes juhul, kui ülevõttev äriühing hindab neid osi või aktsiaid samuti nende raamatupidamislikus väärtuses. UmwStG ei tee vahet Saksamaal või muus riigis toimunud üleandmistel vahel – mõlemat juhtu koheldakse ühtemoodi.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

14 Saksa aktsiaseltsi A.T. kontserni kuulus Saksa osaühing C-GmbH, mille osadest kuulus 89,5% A.T.-le.

15 A.T. andis 28. aprillil 2000 selle osaluse üle Prantsuse aktsiaseltsile G?SA ning sai vastu selle aktsiaseltsi uusi aktsiaid, mis vastasid 1,47%?le aktsiakapitalist ja tulenesid aktsiakapitali suurendamisest. Need aktsiad, mille börsikurss seejärel märgatavalt langes, tuli viie aasta jooksul võõrandada vastavalt finantsturgude järelevalvet reguleerivatele normidele.

16 Kuna emaettevõtja A.T.-le kuulunud C-GmbH osasid kajastati G?SA raamatupidamis- ja maksubilansis mitte nende raamatupidamislikus väärtuses, nagu neid seni kajastati A.T. maksubilansis, vaid üleandmislepinguga määratud turuväärtuses, leidis Finanzamt UmwStG § 23 lõike 4 esimesele lausele ja § 20 lõike 4 esimesele lausele ning Bundesministerium der Finanzen (liitvabariigi rahandusministeerium) sellekohasele juhendile tuginedes, et A.T. ei või 2000. aasta maksukohustuse määramise raames jätkata vastusooritusena saadud G?SA aktsiate puhul võõrandatud C-GmbH osade ajaloolise raamatupidamisliku väärtuse kasutamist. Finanzamt käsitas üleandmistehingut maksustatava tehinguna ning maksustas üleandmisel saadud kapitalikasumi, mis vastab erinevusele C?GmbH osade algse soetamiskulu ja nende turuväärtuse vahel.

17 Nende sätete alusel tehtud maksuotsuste peale esitas A.T. kohtusse kaebuse, mis esimeses astmes rahuldati. Seejärel esitas Finanzamt kassatsioonkaebuse eelotsusetaotluse esitanud kohtule. Nimetatud kohus on seisukohal, et UmwStG kohaselt tuleks A.T. kaebus rahuldamata jätta. Vastavalt UmwStG-le oleks C?GmbH osasid tulnud G?SA bilansis kajastada

nende raamatupidamislikus väärtuses, mis oleks Prantsuse õiguse alusel ka võimalik olnud.

18 Kuna Bundesfinanzhofil oli siiski teatavaid kahtlusi, kas ühenduse õigusega on kooskõlas raamatupidamisliku väärtuse topeltülekanndmise nõue piiriüleste üleandmise puhul, otsustas Bundesfinanzhof menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas direktiivi [90/434] artikli 8 lõigetega 1 ja 2 on vastuolus liikmesriigi maksusätted, mille kohaselt ühe Euroopa Liidu äriühingu aktsiate või osade üleandmisel teisele Euroopa Liidu äriühingule võib üleandev äriühing jätkata üleantud aktsiate või osade kajastamist nende raamatupidamislikus väärtuses ainult siis, kui ülevõttev äriühing hindas üleantud aktsiaid või osasid nende raamatupidamislikus väärtuses [nn raamatupidamisliku väärtuse topeltülekanndmine (*doppelte Buchwertverknüpfung*)]?”

2. Kui vastus eelmisele küsimusele on eitav, siis kas need sätted on vastuolus EÜ artiklitega 43 ja 56, kuigi nn raamatupidamisliku väärtuse topeltülekanndmine on nõutav ka äriühingu aktsiate või osade üleandmise puhul piiramatu maksukohustusega äriühingule?”

Eelotsuse küsimused

19 Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 90/434 artikli 8 lõigetega 1 ja 2 on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mille kohaselt viib aktsiate või osade asendamine selleni, et maksustatakse omandatava äriühingu osanike või aktsionäride kapitalikasum – mis vastab erinevusele üleantud osade algse soetamiskulu ja nende turuväärtuse vahel –, välja arvatud siis, kui omandav äriühing kajastab üleantud osasid või aktsiaid oma maksubilansis nende ajaloolises raamatupidamislikus väärtuses.

20 Kõigepealt tuleb meenutada, et direktiivi 90/434 artikli 8 lõike 1 kohaselt ei tohi seoses aktsiate asendamisega omandatava äriühingu osade või aktsiate jaotamine omandatava äriühingu osanikele või aktsionäridele tasuna osade või aktsiate eest, mis moodustavad viimasena nimetatud äriühingu kapitali, iseenesest põhjustada nimetatud osanike või aktsionäride tulu, kasumi või kapitali kasvutulu maksustamist.

21 Omandatava äriühingu osanike või aktsionäride neutraalse maksustamise nõudega soovib direktiiv 90/434 vastavalt selle põhjendustele 1 ja 4 tagada, et eri liikmesriikide äriühingute osade või aktsiate asendamist ei takistaks piirangud, halvemus ega moonutused, mis tulenevad liikmesriikide maksukorraldusest.

22 Siiski ei ole see maksustamise neutraalsuse nõue tingimusteta. Vastavalt direktiivi 90/434 artikli 8 lõikele 2 kohaldavad liikmesriigid lõiget 1 tingimusel, et osanikud või aktsionärid ei omista saadud osadele või aktsiatele kõrgemat maksustatavat väärtust, kui oli asendatavatel osadel või aktsiatel vahetult enne osade või aktsiate asendamist.

23 Eelotsusetaotlusest ja eelkõige esimesest eelotsuse küsimusest nähtub, et vastavalt põhikohtuasjas kõne all olevatele Saksa õigusnormidele võib omandatava äriühingu osanik või aktsionär jätkata üleantud osade või aktsiate raamatupidamisliku väärtuse kasutamist asenduse korras saadud osade või aktsiate puhul ainult siis, kui ka omandav äriühing kasutab nende osade või aktsiate ajaloolist raamatupidamislikku väärtust.

24 Sellega seoses väidab Saksamaa valitsus, et niisugune raamatupidamisliku väärtuse topeltülekanndmise nõue on direktiiviga 90/434 kooskõlas, kuna direktiivis ei käsitleta omandatava äriühingu bilanssi kantavate osade või aktsiate väärtuse määramist ning seega jäetakse liikmesriikidele direktiivi ülevõtmisel kaalutusõigus.

25 Direktiivi niisuguse tõlgendamisega ei saa nõustuda.

26 Kõigepealt tuleb tõdeda, et direktiivi 90/434 artikli 8 lõigete 1 ja 2 imperatiivsest ja selgest sõnastusest ei saa kuidagi järeldada ühenduse seadusandja tahet jätta liikmesriikidele direktiivi ülevõtmisel kaalutusõigus, mis võimaldaks neil kehtestada täiendavaid tingimusi maksustamise neutraalsusele, mis on omandatava äriühingu osanike või aktsionäride puhul ette nähtud.

27 Liikmesriikidele direktiivi ülevõtmisel sellise kaalutusõiguse jätmine läheks pealegi vastuollu direktiivi eesmärgiga, mis juba direktiivi pealkirjast ja eelkõige põhjendusest 3 nähtuvalt seisneb ühise maksusüsteemi kehtestamises, selle asemel et rakendada liikmesriikides kehtivaid süsteeme ühenduse tasandil, kuna nende erinevused kalduvad tekitama moonutusi.

28 Kui seada eri liikmesriikide äriühingute osade või aktsiate asendamise maksustamise neutraalsus, nagu see on sätestatud direktiivi 90/434 artikli 8 lõigetes 1 ja 2, sõltuvusse täiendavast tingimusest, et omandav äriühing peab kandma üleantud osad või aktsiad oma maksubilanssi nende ajaloolises raamatupidamislikus väärtuses, oleks see vastuolus direktiivi eesmärgiga, mis seisneb ettevõtjate piiriülestelt ümberkorraldustelt maksualaste tõkete kaotamises tagamaks, et kapitali suurendamist ei maksustata enne selle tegelikku toimumist (vt selle kohta 5. juuli 2007. aasta otsus kohtuasjas C-321/05: Kofoed, EKL 2007, lk I-5795, punkt 32).

29 Saksamaa valitsus väidab siiski, et põhikohtuasjas kõne all olevad Saksa õigusnormid on kooskõlas direktiivi 90/434 eesmärgiga, mis seisneb maksustamise edasilükkamise võimaldamises, mitte lõplikus maksuvabastuses. Osade või aktsiate piiriüleisel asendamisel kohaldatava raamatupidamisliku väärtuse topeltülekanndmise nõude eesmärk on just nimelt takistada seda, et maksustamisest – ühekordsest – ei hoitaks kõrvale osade või aktsiate üleandmisega väljapoole riigipiire, mille tulemusel ei võeta osade või aktsiate võõrandamisel mingisugust maksu ei välismaise omandava äriühingu osas ega ka omamaise omandatava äriühingu osas.

30 Seoses mainitud valitsuse sooviga väita, et põhikohtuasjas kõne all olevad Saksa õigusnormid on vajalikud takistamiseks ka osade või aktsiate asendamise järgsel ajal maksustamisest kõrvalehoidmist, tuleb märkida, et Euroopa Kohus on varem asunud seisukohale, et liikmesriigid peavad võimaldama direktiivis 90/434 ette nähtud maksusoodustusi direktiivi artikli 2 punktis d mainitud osade või aktsiate asendamistehingute puhul, välja arvatud siis, kui nende tehingute peamine eesmärk on maksupettus või maksustamise vältimine direktiivi artikli 11 lõike 1 punkti a tähenduses (17. juuli 1997. aasta otsus kohtuasjas C-28/95: Leur-Bloem, EKL 1997, lk I-4161, punkt 40).

31 Direktiivi 90/434 artikli 11 lõike 1 punkti a kohaselt võivad liikmesriigid vaid erandkorras ja üksikutel juhtudel täielikult või osaliselt keelduda selle direktiivi sätete kohaldamisest või nende alusel saadavad soodustused kehtetuks tunnistada (eespool viidatud Kofoedi kohtuotsus, punkt 37). Kavandatava tehingu eesmärgi kontrollimisel ei või pädevad siseriiklikud asutused piirduda eelnevalt kindlaksmääratud üldiste kriteeriumide kohaldamisega, vaid peavad iga üksikjuhtu põhjalikult kontrollima (eespool viidatud Leur-Bloemi kohtuotsus, punkt 41).

32 Seega tuleb tõdeda, et liikmesriigi maksuõiguse sätted, mis – nagu põhikohtuasjas kõne all olevad sätted – üldiselt välistavad direktiivis 90/434 ette nähtud maksusoodustuste kohaldamise direktiiviga hõlmatud osade või aktsiate asendustehingute puhul üksnes sel põhjusel, et omandav äriühing ei ole oma maksubilansis kajastanud üleantud osasid või aktsiaid nende ajaloolises raamatupidamislikus väärtuses, ei põhine direktiivi 90/434 artikli 11 lõike 1 punktil a ning seetõttu ei saa neid pidada direktiiviga kooskõlas olevaks.

33 Sellega seoses tuleb veel märkida, et A.T. väitis oma märkustes, ilma et Saksamaa valitsus oleks talle selles küsimuses vastu vaieldnud, et põhikohtuasjas kõne all olev osade või aktsiate asendamistehing tehti üksnes selleks, et täita USA börsieeskirju ning et G?SA on C?GmbH?s omandatud osad kuni seniajani endale jätnud.

34 Kuivõrd põhikohtuasjas kõne all olevate õigusnormide eesmärk on, nagu väitis Saksamaa valitsus kohtuistungil, mitte üksnes vältida kuritarvitusi, vaid ka võimaldada maksustamist olukorras, kus maksusüsteemis ilmneb lünk, siis tuleb tõdeda, et kui lubada liikmesriigil selliseid lünkasid – eeldusel, et need eksisteerivad – ühepoolselt kõrvaldada, tekib oht, et ei saavutata direktiivi 90/434 eesmärki, mis seisneb ühise maksusüsteemi kehtestamises, nagu käesoleva otsuse punktis 27 juba märgitud.

35 Sellega seoses olgu meenutatud, et vastavalt direktiivi 90/434 põhjendusele 4 on direktiivi eesmärk arvestada omandatava äriühingu riigi finantshuve. Nii sätestab direktiivi 90/434 artikli 8 lõike 2 teine lõik, et selle artikli lõike 1 kohaldamine ei takista liikmesriike maksustamast saadud osade või aktsiate hilisemast üleandmisest pärinevat kasu samal viisil nagu enne omandamist olemas olnud osade või aktsiate üleandmisest pärinevat kasu.

36 Nagu märkis Euroopa Ühenduste Komisjon, ei saa see, et põhikohtuasjas on A.T. vastavalt börsiõigusele kohustatud vastusooritusena saadud osad hiljem võõrandama, ega see, et G?SA aktsiate börsikurss on märgatavalt langenud, õigustada seda, et pelgalt osade asendamist peetakse maksustatavaks sündmuseks, kuna varjatud reservid ei olnud selleks kuupäevaks realiseeritud.

37 Lisaks olgu märgitud, nagu möönis Saksamaa valitsus, et mitte Saksamaa maksuamet ei saa kasu üleantud osade või aktsiate hilisema võõrandamise maksustamisel sellest, kui omandav äriühing kajastab neid osasid või aktsiaid nende ajaloolises raamatupidamislikus väärtuses, vaid pigem Prantsuse maksuamet, mistõttu on veel vähem selge Saksamaa seadusandja huvi sellise nõude kehtestamise vastu.

38 Reaalset huvi niisuguse üleantud osade ajaloolise raamatupidamisliku väärtuse topeltülekanndmise nõude vastu on seda raskem kindlaks teha, kuna – nagu A.T. ja komisjon oma kirjalikes märkustes täheldasid ning komisjon kohtuistungil kinnitas – vahepealsel ajal on UmwStG-d muudetud, nii et alates 2007. aastast ei kohaldata mainitud nõuet enam eri liikmeriikide äriühingute osade või aktsiate asendamise suhtes.

39 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvesse võttes tuleb esimesele küsimusele vastata, et direktiivi 90/434 artikli 8 lõigetega 1 ja 2 on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mille kohaselt viib aktsiate või osade asendamine selleni, et maksustatakse omandatava äriühingu osanike või aktsionäride kapitalikasum – mis vastab erinevusele üleantud osade algse soetamiskulu ja nende turuväärtuse vahel –, välja arvatud siis, kui omandav äriühing kajastab üleantud osasid või aktsiaid oma maksubilansis nende ajaloolises raamatupidamislikus väärtuses.

40 Esimesele eelotsuse küsimusele antud vastust arvestades ei ole teisele küsimusele vaja vastata.

Kohtukulud

41 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

Nõukogu 23. juuli 1990. aasta direktiivi 90/434/EMÜ eri liikmesriikide äriühingute ühinemise, jaotumise, eraldumise ja osade või aktsiate asendamise puhul rakendatava ühise maksustamissüsteemi kohta artikli 8 lõigetega 1 ja 2 on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mille kohaselt viib aktsiate või osade asendamine selleni, et maksustatakse omandatava äriühingu osanike või aktsionäride kapitalikasum – mis vastab erinevusele üleantud osade algse soetamiskulu ja nende turuväärtuse vahel –, välja arvatud siis, kui omandav äriühing kajastab üleantud osasid või aktsiaid oma maksubilansis nende ajaloolises raamatupidamislikus väärtuses.

Allkirjad

* Kohtumenetluse keel: saksa.